

Belangenvereniging Pensioengerechtigden Politie

Lid van de NVOG en aangesloten bij de CSO

Secretariaat:
Jupiterbaan 2
8802 BB Franeker
info@bppol.nl

Reactie op een verzoek om consultatie met betrekking tot de Wet versterking bestuur pensioenfondsen

De Belangenvereniging Pensioengerechtigden Politie kortweg BPPol spreekt haar waardering uit voor de richting waarin het voorgestelde voorontwerp van wet zich lijkt te bewegen.

In het commentaar zullen enkele punten naar voren komen die in het oog van BPPol toch nog enige aanpassing behoeven.

BPPol vertegenwoordigt ongeveer 1700 pensioengerechtigden die pensioenen hebben lopen bij het ABP. Derhalve zal BPPol zich in hoofdzaak beperken tot die delen van het voorontwerp van wet die over bedrijfstakpensioenfondsen gaan.

I Memorie van Toelichting

1.1 Aanleiding en uitgangspunten van de herziening

- Het argument dat de pensioenpremies als percentage van de loonsom structureel omhoog zijn gegaan is op zijn minst een doelredanatie. De pensioenpremies lagen in de 70-er en begin 80-er jaren van de vorige eeuw rond de 22% . Door de indiening van het wetsontwerp belasting op de pensioenfondsenvermogens zijn de premies gedurende de volgende jaren zelfs tot ver onder de 10% gezakt. Dat de premies nu veroorzaakt door de financiële crises de tendens hebben om naar het meer kostendekkende dus normale niveau terug te keren viel alleen maar te verwachten. Dit argument kan derhalve niet gebruikt worden om het bestuur van pensioenfondsen te versterken.
- Er wordt gepleit om meer expertise in het bestuur van pensioenfondsen. Daartoe zou een grotere rol weggelegd dienen te zijn voor deskundigen. Er wordt echter geen definitie gegeven van wat deskundigheid op pensioengebied eigenlijk inhoudt. Gezien het feit dat in de opeenvolgende financiële crises de 'deskundigen' het ook niet weten en het laten gebeuren geeft geen grond om te pleiten voor een sterkere vertegenwoordiging van 'deskundigen' in de besturen van pensioenfondsen. Gezond verstand en een gezond wantrouwen lijken als criteria belangrijker.
- De opmerking dat de verschuiving van het risicodragerschap richting deelnemers en pensioengerechtigden uiteindelijk niet zonder gevolgen kan blijven voor de rol van betreffende partijen in de governance en medezeggenschap onderschrijft BPPol van ganser harte. Dit laat onverlet dat BPPol vast wil houden aan het DB-systeem en derhalve het Pensioenakkoord op dit punt afwijst. Het logische gevolg van het Pensioenakkoord zal het overgaan van een DB-systeem naar een DC-systeem zijn, omdat de rol van risicodragers sterk wordt verlegd. Logisch gevolg zou dan moeten zijn

dat de rol van de werkgeversvertegenwoordigers in de pensioenfondsbesturen wordt geschrapt dan wel ernstig wordt teruggedrongen. De werkgevers lopen immers geen enkel risico meer want hun inbreng staat vast en is opgenomen in de meerjarenbegroting van de bedrijven en overheden. BPPol pleit daarom voor een heroverweging van de toch als paternalistisch aandoende rol van de werkgevers in de besturen van de pensioenfondsen.

- Het voorontwerp van wet bevat drie bestuursmodellen waaruit door de sociale partners gekozen kan worden. De pensioengerechtigden kunnen niet kiezen en hebben geen enkele inbreng wat betreft het uiteindelijke model waarop hun pensioenfonds uitkomt. Dit is naar de mening van BPPol een probleem dat absoluut aandacht verdient. Als het model eenmaal is vastgesteld mogen de pensioengerechtigden volgens het voorontwerp van wet wel meepraten maar dan is de belangrijkste beslissing, namelijk die van het vaststellen van het bestuursmodel, al genomen.

1.2 Hoofdelementen van het wetsvoorstel

- Er wordt gesteld dat het bestuur gehouden is aan de verplichting om de belangen van allen die bij het fonds betrokken zijn te behartigen. Echter, in de wetstekst van zowel de PW (art 107-2 nieuw) als de WvB (art 110b-2 nieuw) staat dit niet. De wetstekst wordt door BPPol niet voldoende geacht om uit te gaan van belangenbehartiging door bestuursleden. Het is derhalve zinvol om de tekst zodanig aan te passen dat het woord 'belangenbehartiging' in de wet staat teneinde te voorkomen dat er misverstanden ontstaan.
- Wat opvalt is de, in de ogen van BPPol, weinig consequente wijze van toedeling van de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende organen. Hieronder wordt per orgaan gekeken wat de verschillen zijn waarbij eventueel commentaar wordt toegevoegd.

a. Raad van Toezicht (RvT)

Niet duidelijk is waarom er in art. 106-4 PW onderscheid gemaakt wordt tussen een paritair bestuur en een extern bestuur. Bij een paritair bestuur heeft de RvT een aanzienlijk aantal meer bevoegdheden dan bij een extern bestuur. Dit, ondanks het feit dat de sociale partners deel uitmaken van het paritaire bestuur en in het externe bestuur 'externe' deskundigen zitten.

Concluderend is de stelling van BPPol dat er geen duidelijkheid is over de taken en bevoegdheden van de RvT. De toegepaste verschillen tussen paritair bestuur en extern bestuur worden niet uitgelegd en zijn naar de mening van BPPol ook niet uit te leggen.

b. Visitatiecommissie (VC)

BPPol ziet de VC als een excuusorgaan dat haar taken voor de toeschouwers uitoefent. De VC heeft vrijwel geen bevoegdheden. Het slechts verplichtstellen van jaarlijkse visitaties heft dit probleem niet op. Het kabinet constateert terecht in de MvT dat deze vorm van toezicht zwak is. Als het aan de fondsen overgelaten wordt, dan is zo'n VC natuurlijk een ideaal instrument om aan te tonen dat men goed zijn best doet, terwijl het tegelijkertijd weinig of niets uitmaakt omdat de VC nauwelijks bevoegdheden heeft.

BPPol pleit er dan ook voor om de VC af te schaffen en uitsluitend met een zwaar opgetuigde Raad van Toezicht te werken.

c. Deelnemersraad (DNR) en Belanghebbendenorgaan (Bor)

BPPol begrijpt dat zowel de DNR als het Bor als een medezeggenschapsorgaan wordt aangemerkt. Hierbij dient opgemerkt dat de DNR bij ABP slechts de functie van adviesorgaan heeft zonder ook maar enige vorm van instemmingsrecht. De DNR treedt op bij een paritair of gemengd bestuur en het Bor bij een extern bestuur.

Omdat de belanghebbenden niet vertegenwoordigd zijn in het extern bestuur is deze medezeggenschap bij het Bor een andere vorm gegeven. Daartoe is bij het Bor een goedkeuringstraject neergelegd in de leden 9 ev. van artikel 115c. Dit is een goedkeuring vooraf want het gaat om de goedkeuring van voorgenomen besluiten (vgl. art. 115c-10 aanhef). Dat houdt in dat het Bor invloed uitoefent en nauw

betrokken is bij de vaststelling van het beleid. Het is daarom in de ogen van BPPol niet te begrijpen dat aan het Bor tevens door het bestuur verantwoording afgelegd moet worden over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd (vgl. art. 115c-8). Met andere woorden, de slager die zijn eigen vlees keurt.

BPPol is van mening dat de taken en de bevoegdheden van het Bor ten opzichte van die van de DNR en de RvT nader bezien dienen te worden en in ieder geval zodanig aangepast dienen te worden dat een gelijkwaardige invloed ontstaat.

1.3 Relatie met het wetsvoorstel Koşer Kaya en Blok

Er is op vijf punten afgeweken van het wetsvoorstel van Koşer Kaya en Blok (KKB), en niet op twee zoals in de MvT van het voorontwerp staat!

- Het voorstel van KKB om de pariteit te clausuleren door het woord 'tenminste' op te nemen in art. 110-1 van het voorontwerp, analoog aan de bepaling voor ondernemingspensioenfondsen in art. 100-3 van het voorontwerp is niet overgenomen. Dit doet geen recht aan het gegeven dat in het Pensioenakkoord (grote) risico's wegvallen voor de werkgevers. Door het woord 'tenminste' ontstaat de mogelijkheid (regelend recht) om, in overleg, minder werkgevers in het bestuur te doen plaatsnemen dan een 100% pariteit zou voorschrijven. Door het weglaten van dit woord ontstaat een rigide regeling waar flexibiliteit noodzakelijk is.
- In art. 103-2 van het voorontwerp wordt de eis van 25% als representativiteits minimum bij het raadplegen van de pensioengerechtigden over de voorkeur met betrekking tot de opname van pensioengerechtigden in het bestuur van een fonds gesteld. KKB stellen in hun initiatiefwetsvoorstel deze eis op 10%. Het getal van 10% komt niet uit de lucht vallen maar is een uitvloeisel van het bekende gegeven dat de respons op enquêtes vaak zeer laag is. Bedacht moet worden dat 10% bij het ABP al ongeveer 77.000 is en bij Z&W 30.000. De voorgestelde eis van 25% in het voorontwerp ziet BPPol als onhaalbaar en onrealistisch. Het bemoeilijkt de toetreding van pensioengerechtigden tot de fondsbesturen te veel.
- KKB schept de mogelijkheid om in onderling overleg af te wijken van het wettelijk voorgeschreven principe van evenredige zetelverdeling tussen pensioengerechtigden en werknemersvertegenwoordigers in de werknemersgeleding bij het paritaire bestuur. Het voorontwerp laat deze mogelijkheid in art. 104-1 weg en beknot daarmee direct de mogelijkheid om in het pensioenfondsbestuur bijvoorbeeld naar een 1/3, 1/3, 1/3 verhouding tussen de drie geledingen te komen mocht men dit wensen.
- Het aantal zetels voor pensioengerechtigden wordt gesteld op maximaal de helft van het aantal werknemerszetels in een paritair bestuur. Dit om te voorkomen dat een deelbelang in een bestuur een blokkerende macht kan vormen en dat werkgevers zo in de minderheid kunnen komen. Dit zijn twee drogredenen.
  - a. De geleding van de pensioengerechtigden zou pas de besluitvorming kunnen blokkeren als zij de meerderheid binnen een bestuur zouden bezitten. Maar dan is er geen blokkering maar een meerderheidsbesluit. Indien de pariteit gehandhaafd blijft kan er nooit een blokkade van de geleding van de pensioengerechtigden voorkomen.
  - b. Bij een paritair bestuur kunnen de werkgevers nooit in de minderheid komen, tenzij de 'tenminste' clause (zie onder het eerste bullet van dit punt) ingevoerd zou worden. Overigens, gezien de opvatting van BPPol zoals verwoord in de 3^e bullet van punt 1.1 zou dat niet zo'n ramp zijn. Eigenlijk is gezien de risicoverdeling, het niet meer van deze tijd dat werkgevers zo'n belangrijke rol spelen in het bestuur van pensioenfondsen.
  - c. Waarom worden werknemersvertegenwoordigers niet gemaximeerd? Dit lijkt op ongelijke behandeling tussen werknemersvertegenwoordigers en pensioengerechtigden terwijl het belang van beide groepen, een goed pensioenfonds, hetzelfde is.
- *Het voorstel van KKB wat betreft het toekennen van het recht aan een minderheid uit de deelnemersraad van tenminste 30% om beroep in te stellen bij de Ondernemerskamer van het Gerechtshof te Amsterdam vervalt in dit voorontwerp van wet.*

Een geleding, waaronder die van de pensioengerechtigden, kan een beroep doen op de Ondernemerskamer zoals geregeld in artikel 218. Daar rust echter een sterke beperking op. BPPol is van mening dat artikel 218 kan vervallen en dat aan artikel 217, eerste lid toegevoegd dient te worden dat een geleding uit de deelnemersraad of het belanghebbenden orgaan eveneens een beroep kan doen op de Ondernemerskamer. Indien er geen problemen zijn zal van dit recht geen gebruik gemaakt worden en als er wel problemen zijn en van het recht gebruik gemaakt wordt, is de bestuurbaarheid van het fonds toch al aangetast. Overigens stelt het kabinet dat er al voldoende mogelijkheden van bezwaar en beroep zijn en dat het ook niet nodig is omdat het intern toezicht toeziet op evenwichtige belangenbehartiging. Maar welke deze mogelijkheden zijn wordt niet toegelicht en evenmin wordt uitgelegd waarom deze mogelijkheden voldoende zijn.

Algemeen

KKB hebben een modern initiatief wetsontwerp neergelegd dat veelal uitgaat van regelend recht. Dit voorontwerp, door af te wijken van het initiatiefvoorstel op vijf, in plaats van op twee punten zoals in de MvT staat, is veel meer rigide en geeft geen ruimte voor een eigen invulling door de belanghebbenden bij een fonds.

Verbazingwekkend is het dat het kabinet in het voorontwerp zo fundamenteel afwijkt van een door de Tweede Kamer reeds aangenomen initiatiefwetsvoorstel. De reden daarvan komt niet duidelijk naar voren in de MvT. Duidelijk is wel dat wachten met de behandeling van het initiatiefwetsvoorstel van KKB in de Eerste Kamer tot een niet verantwoord uitstel leidt en de positie van pensioengerechtigden steeds verder op achterstand stelt en dus geen goed doet.

1.4 Versteving van intern toezicht

- De Raad van Toezicht en het Intern Toezichtsorgaan worden benoemd door het bestuur van het Pensioenfonds. Dit geldt ook voor de niet-uitvoerende bestuurders bij een one-tier board model. Diegenen die toezicht gaan houden op de bestuurders worden dus door diezelfde bestuurders benoemd. BPPol is van mening dat in de wet een benoemingsprocedure voor toezichthouders geregeld dient te worden die buiten de bestuurders om gaat. Een dergelijke procedure vaststellen in statuten die ook vastgesteld worden door de betreffende bestuurders schept de mogelijkheid van niet-integer handelen. Die mogelijkheden dienen uitgebannen te worden. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat de toezichthouders benoemd worden door de deelnemersraad of de belanghebbendenraad of dat de benoeming tenminste de goedkeuring van de desbetreffende raad behoeft op straffe van nietigheid van de benoeming. Op die wijze is er naar de mening van BPPol maximale zuiverheid gewaarborgd.
- Teneinde de onafhankelijkheid van toezichthouders te waarborgen is het aan te bevelen dat er een onafhankelijk instituut wordt opgericht waar potentiële toezichthouders bij aangesloten zijn. Door in het midden te laten hoe de onafhankelijkheid gewaarborgd wordt ontstaat een vacuüm. Door het instellen van zo'n instituut, wettelijk geregeld, ontstaat maximale onafhankelijkheid. Het is natuurlijk mogelijk die 'onafhankelijkheid' over te laten aan de vrije markt, maar lessen uit het verleden tonen aan dat dit niet werkt. Uitsluitend een wettelijk geregeld onafhankelijk instituut zal deze gewenste onafhankelijkheid garanderen.
- Gesteld wordt: 'Aangezien een pensioenfonds bij zijn taakvervulling voortdurend allerlei tegengestelde belangen tegen elkaar moet afwegen, krijgt de raad van toezicht de nadrukkelijke taak er op toe te zien dat dit op een evenwichtige wijze gebeurt.' En 'De raad van toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van het fonds en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij het fonds betrokkenen af.'

Gaat het nu om het fonds of de bij het fonds betrokkenen? Is er synonimiteit tussen het fonds en de bij het fonds betrokkenen? Gezien het door BPPol gestelde onder punt 1.2, eerste bullet, is er reden voor twijfel over de eenduidigheid van de regel. Het is aan te

bevelen hier heel duidelijke uitleg aan te geven. Bij voorkeur in de tekst van de wet maar anders in ieder geval in de MvT.

- Bij disfunctioneren van het bestuur of een bestuurder rapporteert het Toezichtsorgaan aan de partij die bevoegd is tot benoeming van het bestuur. Als echter in de statuten geregeld is dat het bestuur zelf nieuwe bestuurders benoemt, en dat is absoluut niet uitgesloten bij een stichting, dan ontstaat een potentieel ongewenste situatie. Een complicerende factor hierbij is het rapport van de Pensioenfederatie 'Aanbevelingen deskundig en competent pensioenfondsbestuur'. Daarin wordt een grote verantwoordelijkheid bij het bestuur gelegd, en naar de mening van BPPol terecht. BPPol is echter wel van mening dat een extern orgaan bestuurders van een pensioenfonds dient te benoemen. Gedacht kan worden aan de deelnemersraad bij een pensioenfonds. Uiteraard zijn andere constructies denkbaar. Er dient echter geen connectie te zijn tussen de beoordelaar (Intern Toezicht) en het bestuur van een pensioenfonds anders dan het houden van toezicht. Disfunctioneren van een bestuur of een bestuurslid dient naar het benoemend orgaan gecommuniceerd te worden en het benoemend orgaan kan dan niet het bestuur zelf zijn.

1.4 Verscherping van deskundigheidstoets

- Er dient duidelijkheid te komen welke functionarissen aan de eisen van een deskundigheidstoets dienen te voldoen. Naar de mening van BPPol dienen dat zowel het bestuur, het Toezichtsorgaan, de deelnemersraad als het bestuur van de pensioenvereniging te zijn. Op die manier is de deskundigheid in alle organen van een pensioenfonds gewaarborgd. De eisen van de toets dienen voor elk orgaan hetzelfde te zijn want organen die controleren dienen tenminste gelijkwaardig te zijn qua kennis aan de organen die gecontroleerd worden. Hiervoor dienen in de wetgeving duidelijke regels gesteld te worden.

1.5 Vertegenwoordiging via het belanghebbendenorgaan

- Overwogen dient te worden dat het voorontwerp van wet deels 'regelend' recht bevat. Het gebruik van het woord 'kunnen' dient daarbij tot een minimum te worden beperkt wil een acceptabele regeling tot stand kunnen worden gebracht. In een wet van een dergelijke importantie dient nu eenmaal duidelijk te zijn wie wat mag. Een 'kunnen' is te vrijblijvend naar de mening van BPPol. Daarentegen, in tegenstelling tot KKB, wordt hier en daar, geheel ten onrechte, juist 'dwingend' recht gebruikt om af te wijken van de voorstellen van KKB. BPPol vindt het jammer dat er geen goede balans is gezocht en gevonden tussen regelend en dwingend recht.

1.6 Verantwoordingsorgaan

- BPPol is van mening dat het een goede zaak is dat het verantwoordingsorgaan opgeheven wordt en dat de taken overgedragen worden aan de deelnemersraad.

1.7 Heroverweging positie werkgever

- Gelet op hetgeen gesteld is als commentaar bij punt 1.1, 3^e bullet zal het duidelijk zijn dat BPPol het toejuicht dat de werkgevers niet worden vertegenwoordigd in de deelnemersraad nieuwe stijl. Gezien de argumentatie onder dit punt kan dus worden verwacht dat de zogenaamde 'werkgeversraad' zoals die bij het pensioenfonds ABP is ingesteld, zal verdwijnen.

1.8 Samenloop verantwoording en advies.

- Het valt op dat er wel gesproken wordt over de situatie als het advies van de deelnemersraad of belanghebbendenorgaan niet overgenomen wordt, maar niet als de goedkeuring (in het verantwoordingstraject) wordt onthouden aan een genomen besluit of als het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd afgewezen wordt. Er ontstaat dan een zeer moeilijke situatie waarbij de stabiliteit van een fonds in gevaar kan komen. BPPol is van mening dat het recht van enquête zoals verwoord in artikel 219 niet voldoende is om

een dergelijke impasse te doorbreken. Het duurt te lang en er kan dus niet zodanig snel worden opgetreden dat bijvoorbeeld een bestuur of leden van een bestuur op zeer korte termijn vervangen kunnen worden. In het kader van de continuïteit dient er een bevoegd orgaan te zijn die bestuurders per direct kan ontslaan, analoog aan de Raad van Commissarissen bij een BV of NV. Een Raad van Toezicht kan die taak hebben en bij een one-tier-board kunnen de niet-uitvoerende bestuurders deze taak op zich nemen.. Moeilijker wordt het wanneer voor de lichte vorm van een visitatiecommissie is gekozen. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat hier een probleem kan liggen waar (nog) geen adequate oplossing voor gevonden is.

1.9. Samenhang bestaande regelgeving en convenanten

- BPPol juicht de wijziging die meer diversiteit in de organen van een pensioenfonds mogelijk maakt toe. Maar uiteraard prevaleert de vereiste deskundigheid bij een benoeming. De vraag is of het publiceren in het jaarverslag van de wijze waarop met de diversiteitseis wordt omgegaan voldoende is om aan de doelstelling handen en voeten te geven. Overwogen kan worden om als aanvullende eis te stellen dat elk jaarverslag van een pensioenfond getoetst wordt op diversiteit en bij afwijkingen of de onderbouwing van het besluit tot afwijken voldoende is. BPPol verwacht dat op deze wijze de kans op vergroting van de diversiteit toeneemt.

II Conclusies

- De regering heeft zich in het voorontwerp nog steeds niet ontworsteld aan de paternalistische premisse dat slechts twee partijen, de werkgevers- en de werknemersvertegenwoordigers, voldoende stabiel zijn om de belangen van allen die bij een pensioenfonds betrokken zijn te behartigen. Het is navrant te moeten constateren dat pensioengerechtigden nog steeds niet gezien worden als een aparte geleding maar wel als een soort ondergeschoven kindje van de werknemersgeleding. Bovendien wordt uit het oog verloren, dat de werkgevers de gepensioneerden niet meer als werknemers zien en de vraag hoe de sociale partners rechtsgeldige besluiten ten aanzien van gepensioneerden kunnen nemen dus legitiem is. Wanneer zal deze ongelijke behandeling van ruim 70% van de bij een bedrijfstakpensioenfonds aangesloten gepensioneerden eindelijk stoppen?
- De eis van deskundigheid is uiteraard valide. Maar die eis houdt wel in dat ieder lid van één der organen van een fonds in hoge mate deskundig dient te zijn. Niet slechts een enkele externe bestuurder. Dat lijkt geen haalbare kaart. Deze redenering heeft tot gevolg dat geconcludeerd kan worden dat de diverse organen van een fonds deskundigen (als adviseur) in moeten huren. Het inhuren van deskundigen is zeer gebruikelijk in de huidige maatschappij. Ook de regering schakelt deskundigen in (Frijns en Goudswaard bijvoorbeeld) om adviezen te geven. Waarom pensioenfondsbesturen, en dus ook de controlerende organen van een pensioenfonds, in hoge mate deskundig dienen te zijn ontgaat BPPol. Enige deskundigheid is natuurlijk wel gewenst, maar belangrijker zijn een gezonde mate van wantrouwigheid en zoveel (levens)ervaring dat de van belang zijnde vragen aan deskundigen gesteld kunnen worden.
- Gewaakt dient te worden tegen het door de Pensioenfederatie - met onbegrijpelijke steun van DNB - geuite standpunt dat besturen van pensioenfondsen een vetorecht hebben op het benoemen van nieuwe bestuurders. Een dergelijk standpunt, eventueel gesteund door regelgeving, werkt 'geestelijke incest' en het voortbestaan van old-boys netwerken in de hand. Het moet niet mogelijk zijn dat een zittend bestuur zijn eigen nieuwe bestuursleden uitzoekt. De mogelijkheid dat een bestuur van jaknikkers met één sterke man ontstaat is dan reëel aanwezig. Dat kan en mag volgens BPPol nimmer de bedoeling van een wetgever of een kabinet zijn. Het is echter op dit moment wel het officiële standpunt van de Pensioenfederatie en DNB.

Namens de Belangenvereniging Pensioengerechtigden Politie BPPol

U. de Lange
secretaris